

Skatteutskottets betänkande

1982/83:49

om ändring i taxeringslagen (prop. 1982/83:105)

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1982/83:105 att riksdagen antar ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956:623).

I propositionen läggs förslag fram för att förbättra taxeringskontrollen av kreaturshandlare och därigenom begränsa det skatteundandragande som förekommer inom kreaturshandeln.

Propositionen innehåller också förslag om ett förenklat uppgiftslämnande i fråga om vissa aktieutdelningar som betalas ut genom värdepapperscentralen VPC Aktiebolag.

Lagförslaget har följande lydelse.

Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. och 43 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

37 §

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
4 a. Den som utbetalt utdelning å aktie i svenskt aktiebolag, på vilket 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering är tillämplig, liksom bank, som avses i 1 § aktiefondslagen (1974:931), vilken utbetalt utdelning å andel i svensk aktiefond för vilken register föres enligt 31 § sistnämnda lag.	Den som är berättigad att lyfta utdelning för egen del vid utdelningstillfället.	Den utbetalda utdelningen.
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag:</i> vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

² Lydelse enligt prop. 1982/83: 94.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
4 a. Den som utbetalt utdelning å aktie i svenskt aktiebolag, på vilket 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975: 1385) eller lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering är tillämplig, liksom bank, som avses i 1 § aktiefondslagen (1974: 931), vilken utbetalt utdelning å andel i svensk aktiefond för vilken register föres enligt 31 § sistnämnda lag samt den som utbetalt utdelning från utländsk juridisk person, om utdelningen utbetalts genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolags försorg.	Den som är berättigad att lyfta utdelning för egen del vid utdelningstillfället.	Den utbetalda utdelningen.
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag:</i> vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare för annat än slakt- eller livdjur.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

1 mom.³ Envar, som har utbeholdmit utdelning på aktier i svenskt aktiebolag, på vilket 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering icke är tillämplig, så ock envar, som här i riket har utbeholdmit

a) utdelning på andelar i svensk ekonomisk förening, svensk aktiefond, för vilken register ej förs enligt 31 § aktiefondslagen (1974:931), eller från utländsk juridisk person eller

b) ränta, vilken har erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto och icke har betalats ut genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (värdepapperscentralen), på obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning.

är skyldig att till ledning för egen taxering vid mottagandet av utdelningen eller räntan avge särskild uppgift härom. Lyfts beloppet för annans räkning, och överlämnas ej därvid en av denne avgiven vederbörlig uppgift, skall uppgift i stället avges av den, som lyfter beloppet, och därvid uppges namn och hemvist på den, för vars räkning beloppet lyfts. Utbeholdmit någon utdelning eller ränta mot kupong, som han har förvärvat utan det värdepapper kupongen tillhör, skall också uppges namn och hemvist på den, från vilken kupongen har förvärvats.

Uppgift avfattas enligt fastställt formulär och avlämnas till den, som utbetalar utdelning eller ränta. Denne skall tillse att uppgift avlämnas, innan betalning sker.

Den som begär registrering hos värdepapperscentralen av värdepapper som avses i första stycket b) skall samtidigt lämna uppgift om namn och hemvist på den, för vilkens räkning räntan skall lyftas. Ändras förhållande om vilket sådan uppgift har lämnats, skall den som har lämnat uppgiften utan dröjsmål anmäla detta skriftligen till värdepapperscentralen. Bank eller fondkommissionär, som är auktoriserad som förvaltare av aktier enligt lagen om förenklad aktiehantering, är skyldig att lämna sådan uppgift ef-

a) utdelning på andelar i svensk ekonomisk förening, svensk aktiefond, för vilken register ej förs enligt 31 § aktiefondslagen (1974:931), eller, om den icke har betalats ut genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (värdepapperscentralen), från utländsk juridisk person eller

b) ränta, vilken har erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto och icke har betalats ut genom värdepapperscentralen, på obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning.

Den som begär registrering hos värdepapperscentralen av värdepapper som avses berättiga till utdelning från utländsk juridisk person eller som åsyftas i första stycket b) skall samtidigt lämna uppgift om namn och hemvist på den, för vilkens räkning utdelningen eller räntan skall lyftas. Ändras förhållande om vilket sådan uppgift har lämnats, skall den som har lämnat uppgiften utan dröjsmål anmäla detta skriftligen till värdepapperscentralen. Bank eller fondkommissionär, som är auktoriserad som

³ Senaste lydelse 1979:490.

Nuvarande lydelse

ter anmodan från värdepapperscentralen. Sådan anmodan får ej göras senare än fem år efter utbetalningen av räntan.

Föreslagen lydelse

förvaltare av aktier enligt lagen om förenklad aktiehantering, är skyldig att lämna sådan uppgift *som rör ränta* efter anmodan från värdepapperscentralen. Sådan anmodan får ej göras senare än fem år efter utbetalningen av räntan.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Motionerna

1982/83:160 av Nic Grönvall (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om sådan ändring av de bestämmelser som gäller för lämnande av löneuppgift till anställda att en fullständig redovisning av arbetsgivarens hela kostnad för anställningen anges på sätt som anges i motionen.

1982/83:166 av Allan Ekström m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i bevissäkringslagen så att lagen skall tillämpas endast om skäligen misstanke om brott föreligger,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i bevissäkringslagen så att beslut om säkringsåtgärd får fattas endast av länsrätt.

1982/83:438 av Knut Wachtmeister (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett mera enhetligt lägsta belopp för kontrolluppgifter till inkomstdeklarationen.

1982/83:540 av Per-Richard Molén (m)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt riksskatteverket att komplettera slutskattsedeln med specificerade uppgifter om varje skattskyldigs totala skatte- och avgiftsbelastning.

1982/83:706 av Margit Gennser (m) och Nic Grönvall (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att i taxeringslagen införs en bestämmelse av följande lydelse:

Länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt äger att besluta att staten skall ersätta den skattskyldiges kostnader i eftertaxeringsmål i de fall taxeringsmyndighetens yrkande ej vunnit bifall och då den skattskyldige ej rimligen kunnat förutse att lämnade deklaraionsuppgifter kunnat anses var ofullständiga och därför oriktiga.

1982/83:1180 av Gunnel Jonäng (c) och Arne Fransson (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till införande av allmän skyldighet för banker m. fl. att till ledning för inkomsttaxeringen självmant lämna kontrolluppgifter om kontohavarnas kapitaltillgodohavanden och ränteintäkter.

1982/83:1717 av tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen vidtar åtgärder för att införa en ny, förenklad deklaraionsblankett, som kan tas i bruk redan vid avgivande av deklaration år 1984.

1982/83:2134 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) såvitt avser yrkande 1 a)

I motionen yrkas bl. a. – med hänvisning till motion 1982/83:2132

1 a) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motion 1982/83:2132 anförs om begränsandet av företagens uppgiftslämnande samt utvärdering av användandet av deklarationsblankett nr 10.

Utskottet

Slakterier m. fl. är i dag inte skyldiga att lämna kontrolluppgifter om ersättningar till kreaturshandlare för inköp av slakt- eller livdjur. Mot bakgrund av det omfattande skatteundandragande som på sina håll förekommit inom kreaturshandeln föreslås i propositionen att det undantag från uppgiftsskyldigheten som gäller i fråga om ersättningar till bokföringsskyldiga näringsidkare slopas såvitt avser slakt- och livdjur. Förslaget grundar sig på en promemoria från brottsförebyggande rådet (BRÅ PM 1981:2).

Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet har inte heller något att erinra mot de i propositionen förordade förenklingarna i fråga om aktieutdelningar som betalas ut genom VPC.

I detta sammanhang behandlar utskottet även vissa motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden och som rör skattekontrollen och vissa andra frågor med anknytning till taxeringsförfarandet.

I motion 166 av Allan Ekström m. fl. återkommer motionärerna till den kritik som av rättssäkerhetsskäl tidigare har riktats mot bevissäkringslagen (1975:1027). Motionärerna anser att lagen skall kunna tillämpas endast om skälig misstanke om brott föreligger och att beslut om bevissäkringsåtgärd skall kunna fattas endast av länsrätten.

Reglerna i bevissäkringslagen syftar till att skattemyndigheterna på ett smidigt och effektivt sätt skall kunna säkerställa räkenskaper och annat bevismaterial som det författningenligt åligger den skattskyldige att tillhandahålla för granskning. Reglerna innebär att granskningsledaren får besluta om olika säkringsåtgärder i situationer då det föreligger risk för att bevismaterialet annars kommer att förstöras eller undanhållas. Reglerna tillgrips inte mot den som lojalt fullgör sina skyldigheter att tillhandahålla föreskrivet material.

Likartade motionsyrkanden har prövats av utskottet vid upprepade tillfällen, senast 1979 (SkU 1978/79:40). Utskottet framhöll då att myndigheterna haft anledning att tillämpa bevissäkringslagen endast i mycket begränsad omfattning och att tillämpningen inte inneburit något åsidosättande av rättssäkerheten. I motionen lämnas inte något exempel på motsatsen, och förhållandena är enligt vad utskottet erfarit oförändrade.

Med hänvisning till tidigare års ställningstaganden och till att hithörande frågor övervägs inom utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen (USS) och tvångsmedelskommittén (Ju 1978:06) avstyrker utskottet motion 166.

Gunnel Jonäng och Arne Fransson (båda c) tar i motion 1180 upp frågan om kontrolluppgifter på bankmedel m. m. och yrkar att det förslag som riksskatteverket lagt fram härom skall genomföras.

Riksskatteverkets förslag behandlades av riksdagen vid riksmötet 1981/82 (prop. 73, SkU 21) och genomfördes såvitt avsåg krav på specifikation av vissa utgiftsräntor och skulder. I fråga om bankmedel m. m. ställdes frågan på framtiden på grund av att den ansågs kräva fortsatta överväganden, bl. a. för att klargöra hur kontrollresurserna bäst borde användas.

Utskottet instämmer – nu liksom tidigare – i att det är önskvärt att uppnå en bättre kontroll av ränteinkomster och inestående kapitalbehållning på bankkonton. Ett slutligt ställningstagande till denna fråga bör emellertid anstå i avvaktan på resultatet av de förnyade överväganden som f. n. pågår inom skatteförenklingskommittén (B 1982:03) och finansdepartementet. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet det nu framställda yrkandet i motion 1180.

Knut Wachtmeister (m) anser – som framgår av motion 438 – att de beloppsgränser som gäller för arbets- och uppdragsgivarnas skyldighet att lämna kontrolluppgifter i fråga om utgivna löner och andra ersättningar varierar i alltför hög utsträckning. Yrkandet i motionen går ut på att skatteförenklingskommittén (B 1982:03) skall få i uppdrag att föreslå mer enhetliga belopp.

Olika frågor om kontrolluppgifter m. m. till ledning för inkomsttaxeringen har grundläggande betydelse för kommitténs arbete, och utskottet utgår från att kommittén kommer att ta ställning till vilka beloppsgränser som bör gälla i framtiden. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 438 i den mån den inte är tillgodosedd.

I motion 1717 yrkar tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp) att en ny förenklad deklarationsblankett för pensionärer och löntagare skall utarbetas för 1984 års deklaration.

Som anförs i motionen ingår utformningen av deklarationsblanketterna i skatteförenklingskommitténs uppdrag, och utredningen kommer bl. a. att pröva frågan om en förenklad löntagarblankett. Utskottet anser att utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt men är för sin del inte berett att nu ta ställning till om en sådan blankett bör tas i bruk redan vid 1984 års taxering. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1717.

I motion 2132 anför Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) att företagens skyldighet att lämna uppgifter av olika slag bör begränsas så långt som möjligt. Ett exempel på uppgiftslämnande som väckt irritation är blankett 10 som företagsledare i fåmansföretag skall avlämna till ledning för inkomsttaxeringen. Enligt motionärernas mening bör man pröva om inte de aktuella uppgifterna i mån av behov i stället bör infordras av taxeringsnämnderna. I

motion 2134 yrkar motionärerna att riksdagen som sin mening ger detta till känna för regeringen.

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att regeringen uppmärksamhet bör följa utvecklingen i fråga om kraven på olika uppgifter från företagen och att uppgiftsskyldigheten i möjligaste mån bör begränsas. Som utskottet nyss har anfört ingår frågan om deklarationsblanketternas utformning i skatteförenklingskommitténs uppdrag, och utskottet utgår från att alla uppslag till förenklingar kommer att tas till vara i kommitténs arbete.

Vad utskottet här har anfört torde komma att beaktas utan något särskilt tillkännagivande från riksdagens sida. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion 2134 såvitt nu är i fråga (yrkande 1 a).

I motion 160 yrkar Nic Grönvall (m) att företagen skall redovisa sina totala lönekostnader, dvs. förutom löner även sådana kostnader som arbetsgivaravgifter av olika slag, i de kontrolluppgifter som de lämnar till sina anställda. Syftet med förslaget är att öka de anställdas förståelse för de villkor under vilka arbetsgivarens företagsamhet drivs. Även Per-Richard Molén (m) anser att upplysningar om de totala lönekostnaderna bör lämnas. För att även de totala skatterna på lönerna skall redovisas yrkar han i motion 540 att slutskattsedlarna kompletteras med uppgifter i detta hänseende.

Som utskottet nyss har anfört är det angeläget att företagens uppgiftsskyldighet begränsas så långt som möjligt. Kontrolluppgifterna bör redan av detta skäl inte belastas med sådana uppgifter som motionärerna avser och som ligger helt vid sidan av syftet med kontrolluppgifterna. Utskottet vill samtidigt framhålla att de företag som så önskar är oförhindrade att lämna sina anställda information i sådan frågor som anges i motionerna samtidigt som de avlämnar kontrolluppgifterna. Utskottet kan – med hänvisning till sina ställningstaganden till likartade frågor tidigare år (senast i betänkandet SkU 1981/82:40) och till skatteförenklingskommitténs arbete – f. n. inte heller tillstyrka att skattsedlarna belastas med uppgifter om annat än vad som har direkt betydelse för den skatt som den skattskyldige skall betala. Utskottet avstyrker således motionerna 160 och 540.

I motion 706 yrkar Margit Gennser (m) och Nic Grönvall (m) att skattedomstolarna i vissa fall skall kunna besluta om ersättning till den skattskyldige för dennes rättegångskostnader i mål om eftertaxering.

Utskottet kan instämma i det grundläggande syftet med motionen, nämligen att förbättra den enskildes rättssäkerhet i förvaltningsförfarandet. Vid sin behandling av motsvarande frågor tidigare år har utskottet hänvisat till det reformarbete som sedan lång tid tillbaka pågått på detta område och som har betydelse från rättssäkerhetssynpunkt. Här kan erinras om de genomgripande ändringar som under senare år har genomförts i fråga om skatteförvaltningen och förvaltningsförfarandet. Avsikten är bl. a. att skattemyndigheterna i fortsättningen skall ordna deklarationsservice åt allmänheten i mer organiserade former än hittills och kunna lämna upplysningar i konkreta frågor. Utgångspunkten är emellertid fortfarande

att den enskilde i första hand själv bör stå för sina kostnader i förvaltningsärenden och att de sociala aspekter som kan anläggas på ersättningsfrågan bör beaktas genom utvidgad offentlig rättshjälp.

Enligt utskottets uppfattning föreligger inte några särskilda skäl som bör föranleda att ersättningsfrågan särbehandlas i det speciella fall som tas upp i motionen. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:105 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
2. att riksdagen avslår motion 1982/83:166,
3. att riksdagen avslår motion 1982/83:1180,
4. att riksdagen avslår motion 1982/83:438,
5. att riksdagen avslår motion 1982/83:1717,
6. att riksdagen avslår motion 1982/83:2134, yrkande 1 a,
7. att riksdagen avslår motionerna 1982/83:160 och 1982/83:540,
8. att riksdagen avslår motion 1982/83:706.

Stockholm den 3 maj 1983

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Stig Josefson (c), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m)*, Olle Westberg (s), Hagar Normark (s)*, Bo Lundgren (m), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp), Anita Johansson (s), Anna Lindh (s), Ewy Möller (m) och Ella Jonsson (c).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

Vid mom. 2

Förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m):

I motion 1982/83:166 yrkas att bevissäkringslagen skall kunna tillämpas endast om skälig misstanke om skattebrott föreligger och att beslut om bevissäkring alltid skall meddelas av länsrätt.

Motionyrkandena motiveras med att skatteprocessen inte bör ha regler som alltför mycket fjärrar sig från den allmänna processens regler. Vissa av

säkringsåtgärderna enligt bevissäkringslagen har, liksom husrannsakan enligt rättegångsbalken, formen av ett intrång hos den enskilda. Detta bör endast få förekomma när misstanke om brott föreligger. Av rättssäkerhets-skäl bör vidare varje beslut om säkringsåtgärd fattas av länsrätt.

Det faktum att myndigheterna hittills enligt lämnade uppgifter haft att tillämpa bevissäkringslagen endast i mycket begränsad omfattning och att tillämpningen sannolikt inte inneburit åsidosättande av rättssäkerhetsintresset kan inte tas till intäkt för ett avslag på motionens yrkanden.

Vi anser att riksdagen med anledning av motionen hos regeringen bör begära förslag till sådan ändring av bevissäkringslagen att rättssäkerheten stärks i enlighet med vad som anförs i motionen.

Vi hemställer vid mom. 2

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:166 hos regeringen begär förslag till sådan ändring av bevissäkringslagen (1975:1027) att den i högre grad än nu tillgodoser rättssäkerhetsintresset i skatteprocessen.

Särskilt yttrande

Vid mom. 8

Förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m):

Frågan om rätt till ersättning till skattskyldiga i samband med skattemål har tidigare tagits upp i samband med tillämpningen av den s. k. general-klausulen mot skatteflykt. I motionen 706 tas frågan upp vad i avser vissa mål om eftertaxering.

Vi instämmer i utskottets uppfattning att ersättningsfrågan inte bör särbehandlas i det speciella fall som tas upp i motionen.

Det är emellertid tveksamt om inte den skattskyldige i fråga om skattemål där utslaget är till dennes fördel och åtminstone där målet föranletts av yrkanden från taxeringsmyndigheterna borde ha rätt till ersättning för de i många fall betydande kostnader han åsamkas.

Vi är medvetna om att sådana regler skulle ha betydande konsekvenser. Regeringen bör emellertid enligt vår mening ta initiativ till en utredning angående reglerna för ersättning till skattskyldiga i samband med skattemål.

